

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ТА ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Матеріали
науково-практичної інтернет-конференції
(23 квітня 2021 року)

ОДЕСА
2021

УДК 343.98:343.95
A43

*Статті друкуються в авторському варіанті.
Оргкомітет дозволив собі лише скорочення статей, які суттєво
перевищували пропоновані обсяги*

A43 **Актуальні** аспекти криміналістичного та психологічного
забезпечення правоохоронної діяльності, м. Одеса, 23 квітня
2021 р. Одеса: ОДУВС, 2021. 269 с.
УДК 343.98:343.95

© ОДУВС, 2021

*Довгань А. С.,
курсант ОДУВС*

*Науковий керівник:
Проценко О. О.,
доцент кафедри криміналістики та психології ОДУВС,
кандидат юридичних наук*

ПРОБЛЕМА ГЕНДЕРНОГО ДИСБАЛАНСУ В ПРАВООХОРОННІЙ СИСТЕМІ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ

Тематика гендерної рівності, особливо серед правоохоронців, є актуальною, а особливо на теперішній час. Хочеться відмітити те, що останні роки до лав Національної поліції йдуть не тільки чоловіки, а в більшій кількості переважно жінки. Але однією з пріоритетних проблем сучасного суспільства залишається гендерний дисбаланс в країні. Держава тільки розпочинає шлях вирішення та подолання

проблем, які виникають у жінок-правоохоронців на різних етапах несення служби.

Необхідно зазначити, що кількість жінок, зайнятих правоохоронною діяльністю з кожним роком постійно збільшується. Це є позитивним показником для України, для становлення нашого суспільства в цілому. Але залишається невирішеною проблема гендерної рівності у правоохоронній системі.

Навіть існування багатьох нормативно-правових документів, державних та міжнародних законодавчих актів, конвенцій не зупиняє поширених гендерних стереотипів, гендерної нерівності. Це ускладнює для жінок-поліцейських просування кар'єрними сходами (діє так звана «скляна стеля»), не дає отримувати жінкам займати керівні посади.

Під гендерними стереотипами розуміють узагальнені та спрощені уявлення людей про моделі поведінки й риси характеру, які відповідають поняттям «чоловіче» та «жіноче». Особливостями таких стереотипів є те, що вони набувають статусу непрямих норм і цінностей, а чоловіки та жінки намагаються культивувати в собі стереотипні риси відповідно до домінуючих соціальних уявлень про поняття «чоловіче» та «жіноче», щоб підтримувати позитивну «Я-концепцію».

Результати останніх досліджень свідчать про існування значної кількості гендерних стереотипів у лавах Національної поліції України, серед яких найбільш поширеними є такі: «жінка в погонах – не авторитет» – 37,2 %, «чоловіки є більш цінними працівниками, ніж жінки» – 36,6 %, «жінка в поліції не може виконувати свою роботу добре» – 29,5 %, «жінка і зброя є не сумісними» – 29,1 %, «жінка в діяльності поліції може виконувати тільки окремий вид завдань» – 26,6 % тощо [1, с. 7]. Серед недоліків залучення жінок до служби також вказують такі характеристики: більша схильність до стресових станів, більш високий рівень емоційності, відсутність належної психологічної й фізичної готовності для затримання злочинців та охорони громадського порядку, необхідність виходу у відпустку у зв'язку з пологами та доглядом за дитиною, що призводить до додаткового навантаження на чоловіків – колег по службі.

Виникає необхідність проаналізувати всі уявні розбіжності щодо гендерної нерівності серед жінок та чоловіків. Порівняння психофізіологічних характеристик обох статей підтверджує, що

чоловіки мають ширший кругозір, більшу швидкість мислення та реагування на зовнішні подразники, особливо у стресових ситуаціях, меншу схильність до робочих стресів, проте у жінок зазвичай більше обсяг пам'яті й кращі здатність до логічного мислення та концентрації уваги. Головні ж розумові здібності – кмітливність, тямущість, абстрактність мислення – розвинуті однаково гарно в обох статей. Що стосується фізичних властивостей організму, то за рахунок більшої маси м'язів чоловіки є сильнішими за протилежну стать, але витривалість і здатність витримувати біль краще розвинуті все ж таки у жінок [2].

Отже, силові та швидкісні фізичні тести, покликані визначати професійну придатність до служби в поліції, першочергово потребують науково обґрунтованого аналізу необхідних вимог і стандартів з урахуванням специфіки чоловічої й жіночої анатомії. Окремо слід відзначити використання прийомів самозахисту в реальній протидії злочинцям. Менший зріст і вага, схильність правопорушників зневажати жінок-поліцейських та існування певних складнощів у застосуванні зброї й фізичної сили, роблять жінок поліцейських потенційно уразливими, якщо вони опиняються в конфліктній ситуації під час несення служби. З огляду на це існує потреба у розробці для жінок-правоохоронців спеціальних навчальних курсів, спрямованих на вироблення психологічної стійкості та впевненості, вміння тримати особисту дистанцію, а також таких специфічних для жінок навичок, як влучна стрільба й ефективне переслідування, вміння проводити прийоми рукопашного бою в положенні лежачи, більш широке використання захватів і больових прийомів [3].

Наступним, не менш важливим стереотипом є переконання, що жінки неспроможні обіймати керівні посади. Ця проблема існує та заважає кваліфікованим працівникам-жінкам досягати вищих щаблів у професійній діяльності й просуватись службовими сходинками. За словами Ю. В. Івченко, «щоб підтвердити спроможність обіймати посаду, жінкам-поліцейським доводиться підтверджувати свої знання та навички і працювати, як мінімум, вдвічі ефективніше за чоловіків» [4, с. 57]. Якщо жінка обіймає високу посаду, то це сприймається не як її власне досягнення, а як випадкове, незаслужене просування службовими сходинками, а іноді ще й призводить до зайвої маскулінізації жінки. Жінці пропонується розвивати в собі суто

чоловічі якості – жорсткість, наполегливість, авторитарність, схильність до знеособленого управління, емоційний аскетизм.

Отже, сучасний етап реформування Національної поліції України вимагає нових якостей від правоохоронця й урахування гендерного аспекту. Ключовими принципами реформування гендерних відносин у поліції мають бути такі: врахування анатомічної різниці між статями, яка, проте, не може бути перешкодою для рівного підходу до них у професійній сфері; врахування розумових здібностей, незалежно від статі.

СПИСОК БІБЛОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ

1. Смірнова О. М. Психологічні умови забезпечення гендерної рівності в діяльності органів внутрішніх справ України: автореф. дис. канд. психол. наук: 19.00.06. Харків, 2015. 20 с.

2. Брэйнам Д. Кто сильнее – мужчины или женщины? Половые различия и результаты тренировок 2007. № 5 (60). URL: <http://hardgainer.ru/hard2.view5.page158.html> (дата звернення: 07.04.2021).

3. Мартиненко О. Права жінок-правоохоронців та політика гендерної рівності: досвід інших країн у вітчизняному контексті. Права людини в Україні: інформ. портал Харків. правозахис. група. 07.05.2009. URL: <http://khpg.org/index.php?id=1241689788> (дата звернення: 07.04.2021).

4. Івченко Ю. Професійне зростання жінок у правоохоронній сфері: проблемні питання. Право України. 2006. № 5. С. 57-61.

Усата Г. О.

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ ПРИ
РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ, ВЧИНЕНИХ З
ВИКОРИСТАННЯМ КРИПТОВАЛЮТИ.....214

Федоренко О. А.

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У
СФЕРІ ЕКСПЕРТНО-КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....219

Юнацький О. В.

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТА ПРОФЕСІЙНІ ЯКОСТІ
СУДОВОГО ЕКСПЕРТА.....222

Юнку І. І.

ТИПОВІ ПОМИЛКИ У ВИСНОВКАХ ЕКСПЕРТІВ.....225

Янковий М. О.

СЛІДИ ЗАСОБІВ ЗАХИСТУ РУК: КРИМІНАЛІСТИЧНА
КЛАСИФІКАЦІЯ ТА ДОСЛІДЖЕННЯ ЕКСПЕРТОМ.....230

СЕКЦІЯ 4. ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ.

Бєла К. Ю.

ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ В ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНАХ:
ДОСВІД ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН.....233

Гамурар І. О.

ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ...237

Довгань А. С.

ПРОБЛЕМА ГЕНДЕРНОГО ДИСБАЛАНСУ В
ПРАВООХОРОННІЙ СИСТЕМІ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ....240

Мхеян Е. А.

ЖІНКА ЯК СПІВРОБІТНИК ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ...243

Слободянюк А. В.

ГЕНДЕРНІ АСПЕКТИ В РОБОТІ ПОЛІЦІЇ.....247

Смірнова О. М.

ВПЛИВ ГЕНДЕРНОГО ФАКТОРУ НА РІВЕНЬ ІНТЕЛЕКТУ
ТА ЗАГАЛЬНИХ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ ЗДІБНОСТЕЙ
ОФІЦЕРІВ ПОЛІЦІЇ.....250

Церковний Ю. Г.

ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ ПРАВООХОРОННИХ
ОРГАНІВ.....257